

Οδηγίες για συντακτική ανάλυση προτάσεων

Όταν κάνουμε συντακτική ανάλυση των προτάσεων, προσπαθούμε να εντοπίσουμε και να προσδιορίσουμε τους συντακτικούς όρους μια πρότασης, δηλαδή να βρούμε το υποκείμενο, το αντικείμενο, το ρήμα, το κατηγορούμενο, τους χρονικούς, τοπικούς, τροπικούς, ποσοτικούς προσδιορισμούς. Αυτό το επιτυγχάνουμε απαντώντας στις ερωτήσεις «τι;», «ποιος;», «σε ποιον;», «πού;», «πώς;», «πότε;», «πόσο;» κ.ά.

Αναλυτικότερα:

Πρώτα βρίσκω το ρήμα της πρότασης.

- Για να βρω **το υποκείμενο** ρωτάω: «Ποιος;» + το ρήμα. Η απάντηση είναι το υποκείμενο.

Π.χ. **Ο Γιώργος** αύριο θα παίξει ποδόσφαιρο με τους συμμαθητές του στο γήπεδο του σχολείου.

Το ρήμα είναι το «θα παίξει». Ποιος «θα παίξει»; Ο Γιώργος (Υποκείμενο)

Όταν έχω απρόσωπο ρήμα ή απρόσωπη έκφραση, **η δευτερεύουσα πρόταση που ακολουθεί είναι το υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος ή της απρόσωπης έκφρασης**. Τα πιο συνηθισμένα απρόσωπα ρήματα είναι: πρέπει, πρόκειται, συμφέρει, συμβαίνει, μέλει, μέλλεται, ενδιαφέρει, βρέχει, χιονίζει, βροντά, αστράφτει, ξημερώνει, χαράζει, νυχτώνει κ.ά. Επίσης κάποια προσωπικά ρήματα μερικές φορές είναι απρόσωπα (π.χ. φαίνεται, χρειάζεται, απαγορεύεται, ακούγεται, κ.ά. Απρόσωπες εκφράσεις: είναι καλό, είναι άδικο, είναι ευχάριστο, κ.ά.

Π.χ. Ακούγεται **ότι έχεις αρρωστήσει**.

Ότι έχεις αρρωστήσει (υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος Ακούγεται).

- Για να βρω **το αντικείμενο ή τα αντικείμενα**, εάν είναι δίπλωτο το ρήμα, ρωτά «τι;» ή «ποιον;» ή «ποια;» + ρήμα **για το άμεσο αντικείμενο** και «σε ποιον;» ή «από ποιον;» ή «με ποιον;» + ρήμα για να βρω **το έμμεσο αντικείμενο**.

Π.χ. Ο Γιώργος αύριο θα παίξει **ποδόσφαιρο** στο γήπεδο του σχολείου **με τους συμμαθητές του**.

«Τι» θα παίξει; Ποδόσφαιρο (Αντικείμενο).

«Με ποιον» θα παίξει; Με τους συμμαθητές του (Έμμεσο αντικείμενο).

- Για να βρω **το κατηγορούμενο** πρέπει να έχω συνδετικό ρήμα και ρωτάω: «Τι;» + συνδετικό ρήμα. Τα πιο συνηθισμένα συνδετικά ρήματα είναι: είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, μοιάζω, παραμένω, θεωρούμαι, εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι, αποδεικνύομαι, εκλέγομαι, διορίζομαι, πάω για, μιλάω ως, αποτελώ, ονομάζομαι, λέγομαι, αναγνωρίζομαι, ανακηρύσσομαι, χειροτονούμαι, κληρώνομαι, ζω, μένω, γεννιέμαι, πεθαίνω, υπηρετώ, λογαριάζομαι, κ.λπ.

Π.χ. Ο Γιάννης θεωρείται **καλός μαθητής**.

«Τι» θεωρείται; Καλός μαθητής (κατηγορούμενο)

- Για να βρω τους **τοπικούς προσδιορισμούς** ρωτάω: «πού;», «από πού;», «μέχρι πού;» + ρήμα.

Π.χ. Ο Γιώργος αύριο θα παίξει ποδόσφαιρο με τους συμμαθητές του **στο γήπεδο του σχολείου**.

«Πού» θα παίξει; Στο γήπεδο του σχολείου (τοπικός προσδιορισμός).

- Για να βρω τους **χρονικούς προσδιορισμούς** ρωτάω: «πότε;», «από πότε;», «μέχρι πότε;» + ρήμα.

Π.χ. Ο Γιώργος **αύριο** θα παίξει ποδόσφαιρο με τους συμμαθητές του στο γήπεδο του σχολείου.

«Πότε» θα παίξει; Αύριο (χρονικός προσδιορισμός).

- Για να βρω τους **τροπικούς προσδιορισμούς** ρωτάω: «πώς;» + ρήμα.

Π.χ. Αύριο η οικογένεια του Θανάση θα ταξιδέψει **αεροπορικώς** στο Βερολίνο.

«Πώς» θα ταξιδέψει; Αεροπορικώς (τροπικός προσδιορισμός)

Να κάνεις συντακτική ανάλυση στις παρακάτω προτάσεις:

- Κάθε πρωί ο Κώστας ξυπνάει αργά και πηγαίνει τρέχοντας στο σχολείο.
- Είναι βαρετό να κάνεις κάθε μέρα τα ίδια και τα ίδια.
- Ο Γιάννης χθες το απόγευμα προσπαθούσε να λύσει τις ασκήσεις των μαθηματικών στο σπίτι της γιαγιάς του.
- Απαγορεύεται να κυκλοφορείτε το βράδυ χωρίς φώτα.
- Πριν μια εβδομάδα έδωσα στην Ιωάννα το βιβλίο της Ιστορίας.
- Η νονά μου μου έστειλε τη λαμπάδα της Ανάστασης ταχυδρομικώς.

Να κάνεις συντακτική ανάλυση στο παρακάτω κείμενο:

Η Κατερίνα είχε αναλάβει τον φωτισμό μιας συναυλίας και είχε μεγάλη αγωνία. Θα την βοηθούσε ο Κώστας και θα την επιτηρούσε προσεχτικά. Η Κατερίνα έπρεπε να χειρίζεται την κονσόλα των φώτων με μεγάλη προσοχή και ακριβώς όποτε χρειαζόταν. Στην αρχή ήταν πολύ αγχωμένη και πίστευε πως δεν θα τα κατάφερνε. Περνώντας, όμως, η ώρα, άρχισε να νιώθει καλύτερα και όλα πήγαν μια χαρά. Στο τέλος η συναυλία είχε μεγάλη επιτυχία και η Κατερίνα αισθανόταν πολύ χαρούμενη.